

Villads Christensen

16.3. 1883 – 10.10. 1969

in memoriam

af GREGOR MALANTSCHUK

Pastor Villads Christensen var en af de meget faa Præster i Danmark, som gennem hele sit Liv beskæftigede sig med Søren Kierkegaard, og for hvem Kierkegaard havde en umaadelig stor Betydning.

Villads Christensen var Søn af Førstelærer Peter Christensen ved Mundbjerg Skole i Sevel i Nordjylland, blev Student fra Viborg Katedralskole i 1902 og teologisk Kandidat 1908. Sin længste Præstegerning fandt han i Græsted Sogn i Nordsjælland, hvor han var Sognepræst fra 1924–50, da han blev pensioneret.

Som Gymnasieelev fandt han en Dag i Faderens Bibliotek en Samling af Søren Kierkegaards Flyveblade »Øieblikket«, som Faderen, der i sin Fritid gav sig af med teologiske Studier, tilsyneladende havde søgt at skjule for Drengen. Læsningen af disse Flyveblade gjorde et dybt Indtryk paa ham, og man kan godt sige, at de gav Anledning til de to Spørgsmaal, som Livet igennem blev aktuelle for ham, nemlig, hvad det vil sige at være en Kristen, og hvorvidt Søren Kierkegaard havde Ret i sin Dom over den danske Kirke.

Det er tillige givet, at det var under Indtryk af Kierkegaards Angreb paa Kirken, at Villads Christensen som Præst fandt sit Staasted inden for Indre Mission. En af de første Bøger, han udgav, *Vejen til personlig Kristendom* (1923), lægger da ogsaa først og fremmest Vægten paa Tilegnelsen af Kristendommen. Allerede i 1929 kom den første af hans Bøger om Vilhelm Beck, Indre Missions Leder, *Vilhelm Beck og hans Værk*. I denne Bog søger Villads Christensen at paavise den Indflydelse, som Kierkegaards Angreb paa Kirken havde paa Vilhelm Beck, der blev teologisk Kandidat samme Aar, som Kirkekampen fandt Sted. Det er forstaaeligt, at netop denne Forudsætning for Vil-

helm Becks Virke havde Villads Christensens særlige Interesse, da det netop var som »Kirkestormeren«, Kierkegaard fra første Færd havde faaet afgørende Betydning for ham selv. Men medens Kierkegaard først og fremmest blev Anledning til Vilhelm Becks kristelige Gennembrud (se S. 30 i *Vilhelm Beck og hans Værk*), uden at denne senere søgte Inspiration hos Kierkegaard, har Villads Christensen netop som Missionsmand gennem Aarene Skridt for Skridt til sin egen og andres Opbyggelse særlig prøvet at trænge ind i Kierkegaards religiøse Forfatterskab, den Del, som Kierkegaard selv siger, han rækker med højre Haand. Denne Forstaaelse for Kierkegaards centrale Linie kommer allerede til Udtryk i Villads Christensens første Bog om Kierkegaard, *Søren Kierkegaard i sit Bedekammer* (1937). I denne Bog samlede Villads Christensen fra Kierkegaards Papirer de Optegnelser, der indeholder hans opbyggelige Overvejelser og personlige Bønner. Med fin Indlevelsessevne vises her, hvordan Kierkegaard under hele sit Forfatterskab og under sine tunge Refleksionskampe søgte Styrke i det intime Liv med Gud.

Tilskyndet af Eduard Geismar og H. O. Lange udgav han Aaret efter en Andagtsbog indeholdende et Udvalg af Kierkegaards opbyggelige Litteratur under Titlen *Søren Kierkegaards Røst*. Selv ansaa han denne Bog for en Fortsættelse af sin første Kierkegaard-Bog. I 1949 udkom den i andet Oplag.

Den sidste halve Snes Aar af Villads Christensens Præstetid i Græsted lagde Arbejdet blandt hans Sognebørn særlig stærkt Beslag paa ham. Meget af hans Tid var optaget af Møder for Ungdommen, og samtidig havde han den Glæde, at det lykkedes ham at komme i Kontakt med Arbejderne der paa Egnen. Den Del af Arbejdet i Sognet, som han selv lagde størst Vægt paa, var dog Sjælesorgen. Som han selv udtrykte det, var det hans største Glæde at færdes blandt Mennesker og være til Hjælp for dem i deres Vanskeligheder. Under den Sjælesorg, han saaledes fik Lejlighed til at øve, hentede han selv Inspiration og Hjælp i Kierkegaards Skrifter.

Først efter at han i 1950 havde taget Afsked med Sognet i Græsted, fik han atter Tid til at udgive Bøger om Kierkegaard. Betegnende nok hedder hans første lille Bog, efter at han var blevet Emeritus, *Søren Kierkegaards Syn paa Bogen* (1950). Her skildrer han paa en humoristisk Maade Kierkegaards ironiske Betragtninger over en Forfatters Kvaler ved Affattelsen og Udgivelsen af en Bog. Villads Christensen kom nu selv Problemet paa nært Hold, idet han

Sognepræst Villads Christensen.

besluttede sig til for Alvor at udnytte Tiden til en Forfattervirksomhed, som helt skulde helliges Kierkegaard. Med Mellemrum udgav han nu mindre Skrifter, hvori han skildrede forskellige Sider af Kierkegaards Person og Værk.

I Bogen *Søren Kierkegaards Vej til Kristendommen* (1955), som er et udvidet Foredrag, holdt i Søren Kierkegaard Selskabet, tegner han paa en klar og overbevisende Maade Faserne i Kierkegaards religiøse Udvikling, som klart angives i Kapiteloverskrifterne: I. Forargelse paa Kristendommen, II. Opvaagen, III. Ulykkelig Kærlighed, IV. Gennembrud, V. Kristi Efterfølgelse. Samme Aar udgiver han ogsaa *Kerneord af Søren Kierkegaard*, som indeholder korte Stykker fra Kierkegaards opbyggelige Litteratur.

I 1959 udsendes atter et Foredrag, holdt i Søren Kierkegaard Selskabet, under Titlen *Søren Kierkegaards Motiver til Kirkekampen*. Her prøver han at besvare det Spørgsmaal, som allerede blev aktuelt for ham i Gymnasietiden, nemlig med hvilken Ret Kierkegaard indledte Kirkekampen. Af Bogen fremgaar det, at Villads Christensen i Hovedsagen havde Forstaaelse for Kierkegaards Motiver; men det vil igen sige, at Villads Christensen ligesom Kierkegaard stillede sig kritisk til Mynsters og Martensens Syn paa Kristendommen. Med stor Sympati skildrer Villads Christensen Kierkegaards tunge, isolerede Stilling under Kirkekampen.

Samme Aar udkom der en lille Bog med et lettere Emne, nemlig *Søren Kierkegaard og Frederiksberg*. Her giver Villads Christensen et meget fint Billede af Frederiksberg paa Kierkegaards Tid, og heri skildres ogsaa Lokalteter og Situationer omkring Kierkegaards Møder med Regine.

Ogsaa Villads Christensen fristedes af den Opgave, som har fristet andre før ham, nemlig at sammenligne Kierkegaards Skæbne med Hamlets. Dette resulterede i en lille Bog, *Søren Kierkegaard i Lys af Shakespeares Hamlet* (1960), hvori de forskellige Lighedspunkter mellem Hamlet og Kierkegaard, f. E. den brudte Forlovelse og Forholdet til Faderen, gøres til Genstand for interessante Analyser.

I 1963 udgav Villads Christensen den Bog, som han selv regnede for den vigtigste i sin Produktion, *Søren Kierkegaard. Det centrale i hans Livssyn*. Denne Bog havde han oprindeligt tænkt skulde være en Doktorafhandling, men han blev dog enig med sig selv om, at dette paa Grund af hans fremskredne Alder intet Formaal tjente, og at hans Bog kunde blive til større Gavn, hvis

han sammentrængte og omarbejdede den, saa den fik en nogenlunde populær og let tilgængelig Form. Grundtanken i Bogen, som Villads Christensen mener »lukker op til de inderste Kamre i Søren Kierkegaards personlige Eksistens«, er, at Kierkegaard var en »Poeniterende«. Under dette Synspunkt ses hele Kierkegaards Liv og Forfatterskab. Ved sit Emne og dets Behandling er denne Bog den mest dybtgaaende i Villads Christensens Forfatterskab, og den vidner om, i hvor høj Grad det er lykkedes Forfatteren at trænge ind til de dybeste Lag i Kierkegaards religiøse Personlighed.

Efter denne vægtige Bog udsendte Villads Christensen *Peripatetikerens Søren Kierkegaard* (1965), der paa en livlig og causerende Maade beretter om Kierkegaards Vandringer i Datidens København og den Betydning disse Ture havde for Kierkegaard. I denne Bog omtaler han ogsaa den skotske Adelsmand Andrew Hamiltons Ophold i København i 1849–50 og dennes Beretninger om Kierkegaard.

Det sidste Skrift fra Villads Christensens Haand bærer Titlen *Kierkegaard-Dramaet* og er ifølge hans egen Udtalelse et Modstykke til *Søren Kierkegaard. Det centrale i hans Livssyn*, der som nævnt er Bogen om Kierkegaards Bod, mens *Kierkegaard-Dramaet* er »Bogen om hans Glæde«. Denne Bog viser, at Villads Christensen gennem sin aarelange Beskæftigelse med Kierkegaard havde vundet et saa klart Overblik over Kierkegaards Liv og Forfatterskab, at han med sikker Haand kunde placere de mangfoldige Pseudonymer, som Kierkegaard brugte, og de Personligheder, som spillede en Rolle i Kierkegaards Liv, som Personer i et storslaaet »Drama«, i hvilket Kierkegaard som »Manden for det hele« er den, der trækker i Snorene. For at forsvare Kierkegaards Optræden under Kirkekampen, som 5. og sidste Akt handler om, fremsætter Villads Christensen den originale Tanke, at Kierkegaard med fuldt Overlæg optraadte i Rollen som »Skandalejournalist«.

Igennem mange Aar og lige til sin Død var Villads Christensen Medlem af Bestyrelsen for Søren Kierkegaard Selskabet. Han var meget værdsat som Foredragsholder ved Selskabets Møder og kunde altid finde interessante Emner. I sin Foredragsvirksomhed var det ham især magtpaaliggende at pege paa de aandelige Rigdomme, som Kierkegaards Forfatterskab rummer, og Sympatien for Kierkegaards Synspunkter gav hans Taler Varme og Inderlighed. Sikkert vil mange Medlemmer af Søren Kierkegaard Selskabet mindes ham med Tak

for de værdifulde Impulser til Fordybelse i Kierkegaard, han har givet dem. Ogsaa ude omkring i Landet holdt Villads Christensen mangfoldige Foredrag om Kierkegaard.

Efter at Villads Christensen var blevet Emeritus, flyttede han til en Lejlighed i København, hvor jeg selv ofte har haft den Glæde at besøge ham, og efterhaanden udviklede vort Bekendtskab sig til et varmt Venskab. Vi savnede naturligvis aldrig Stof til Samtale, og det var altid Problemer omkring Kierkegaard vi endte med, hvor vi saa end begyndte. I de sidste Aar var det først og fremmest den dybeste Aarsag til Kierkegaards brudte Forlovelse og Kierkegaards Syn paa Ægteskabet inden for Kristendommen, der optog Villads Christensen. Bestandig maate jeg undres over, med hvilken Livlighed og Aandsfriskhed han kunde argumentere for sine Synspunkter. Men hvad der især tiltalte mig hos ham, var hans fine og noble Karakter og fremdeles den personlige Redelighed, med hvilken han altid prøvede at fremføre sine egne og andres eksistentielle Problemer. For mig vil Pastor Villads Christensen altid staa, ikke blot som en af de faa, der grundigt har læst og forstaaet Kierkegaard, men ogsaa som en Personlighed, der af Søren Kierkegaard havde lært den vanskelige Kunst at mestre Livets forskellige Tilskikkelser.